

MEMORANDUM

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Centrum voor gelijkheid van kansen
en voor racismebestrijding

JUNI 2011

INLEIDING

Het Samenwerkingsakkoord van 5 mei 1998 betreffende de bestendinging van het armoedebeleid¹ (artikel 5 §1) omschrijft de opdrachten van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (verder: het Steunpunt), waaronder de volgende: *"Concrete aanbevelingen en voorstellen doen om het beleid en de initiatieven tot voorkoming van bestaansonzekerheid, tot bestrijding van de armoede en tot integratie van de personen in de samenleving te verbeteren"*.

Het Steunpunt heeft in dit memorandum de belangrijkste voorstellen verzameld die uit zijn werkzaamheden voortkomen en die betrekking hebben op federale bevoegdheden.

De werkwijze volgens dewelke de voorstellen tot stand zijn gekomen is ook vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord (artikel 5 §2): het Steunpunt organiseert overleg met actoren in het werkveld - verenigingen waar armen het woord nemen, OCMW's, beroepskrachten uit verschillende domeinen ... - en het neemt de resultaten van dit overleg op in een tweejaarlijks verslag.

Of het nu om tewerkstelling, sociale bescherming, gezondheid, huisvesting, energie, domiciliëring, toegang tot justitie, administratieve vereenvoudiging of onderzoek gaat, de voorstellen streven allemaal dezelfde doelstelling na, vastgelegd in het samenwerkingsakkoord: *"het herstel van de voorwaarden voor menselijke waardigheid en de uitoefening van de rechten van de mens"* die ondermijnd worden door armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Hoewel het Steunpunt armoedebestrijding deel uitmaakt van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, richt het zich apart tot de politieke partijen met het oog op de volgende federale legislatuur. Het Steunpunt berust immers op een andere wettelijke basis, namelijk een samenwerkingsakkoord². Het is dus interfederaal en beschikt over specifieke begeleidingsinstanties. Tot slot is zijn begroting gescheiden van die van het Centrum.

¹ Samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendinging van het armoedebeleid van 5 mei 1998, KB van 16 december 1998 en MB van 10 juli 1999.

² Alle verslagen van het Steunpunt zijn te downloaden op:
<http://www.armoedebestrijding.be/publicatiessteunpunt2jaarlijksverslag.htm>

1. HET STEUNPUNT: EEN HULPINSTRUMENT VOOR BELEIDSBESLISSINGEN

De federale Regering wordt gevraagd om de nodige initiatieven te nemen opdat het Steunpunt Armoedebestrijding zijn rol volledig kan opnemen.

Het Steunpunt is een unieke instelling in België en ongetwijfeld ook in de Europese Unie.

De analyses en aanbevelingen van het Steunpunt vormen een bron van inspiratie voor de federale regering, bijvoorbeeld tijdens het opstellen van het federaal plan armoedebestrijding of de nationale actieplannen sociale inclusie. Het Steunpunt draagt ook bij tot verschillende werkgroepen, opgericht door de interministeriële Conferentie sociale integratie, meer bepaald tot de permanente werkgroep armoede.

1.1. DE UITGESTELDE BESLISSINGEN NEMEN OVER HET SAMENWERKINGSAKKOORD

Om de impact van de werkzaamheden van het Steunpunt te versterken, is het niettemin nodig de geloofwaardigheid van het Steunpunt als instelling te verhogen. Verschillende initiatieven kunnen zich daartoe lenen: een beslissing nemen over het ontwerp van aanpassingen aan het samenwerkingsakkoord, niet benoemde leden van het Beheerscomité benoemen en een coördinator benoemen.

1.2. HET THEMA ARMOEDE INTEGREREN IN DE TOEKOMSTIGE NATIONALE INSTELLING VOOR DE MENSENRECHTEN

Gezien de invulling van zijn wettelijke opdrachten in termen van mensenrechten, zou het Steunpunt in belangrijke mate kunnen bijdragen aan de werkzaamheden van een nationale instelling voor de mensenrechten, zoals voorzien in de Principes van Parijs aangenomen door de Verenigde Naties maar nog niet opgericht in België. Als nationale (interfederale) instelling geniet het Steunpunt een grote legitimiteit. Dit hangt samen met zijn wettelijke grondslag (een samenwerkingsakkoord ondertekend door alle Regeringen en goedgekeurd door alle Parlementen) en zijn toegeschreven werkmethode. In zijn Begeleidingscommissie zetelt een waaier aan diverse actoren en er wordt samengewerkt met een groot aantal organisaties en groepen. Beide eigenschappen zijn vereist van nationale instellingen voor de mensenrechten.

2. DE STRIJD TEGEN ARMOEDE: EEN PRIORITEIT VOOR DE TOEKOMSTIGE FEDERALE REGERING

Als nationaal uitvoerend orgaan van het Europees jaar 2010, is het Steunpunt getuige geweest van de mobilisatie van talrijke actoren op het terrein en van hun verwachtingen om de beleidsengagementen terzake versterkt te zien, zowel op Europees als nationaal vlak.

2.1. AANNEMEN VAN EEN 'NON-REGRESSIE' CLAUSULE

In het kader van de discussies over de overdracht van competenties, pleit het Steunpunt voor een 'non-regressie' clause: de potentiële effecten van een overdracht van competenties naar de Gewesten en Gemeenschappen op mensen in armoede moeten a priori onderzocht worden.

2.2. INTENSIEVER GEBRUIK MAKEN VAN DE INSTRUMENTEN OM DE COHERENTIE VAN HET BELEID MET EEN IMPACT OP ARMOEDE TE VERHOGEN

De strijd tegen armoede omvat een groot aantal domeinen die op elkaar inwerken. Het is dus van cruciaal belang om de interacties tussen het sectoraal beleid te bestuderen en te waken over de samenhang van het geheel, onder andere via de Interministeriële Conferenties.

3. HANDELEN MET KENNIS VAN ZAKEN

Voor het nemen en evalueren van beleidsmaatregelen is kennis over armoede en sociale uitsluiting cruciaal. Verder onderzoek kan deze kennis nog verfijnen.

3.1. MEER INVESTEREN IN KWALITATIEF EN KWANTITATIEF ONDERZOEK

Op het vlak van kwantitatieve data blijft de verdere ontwikkeling van databanken belangrijk. Gezien het belang van de EU-SILC-enquête – één van de belangrijkste bronnen bij de becijfering van de armoede-indicatoren, ook in het licht van de Europese vergelijking – is een herleiding van twee naar één jaar van de tijd tussen de gegevensverzameling en de publicatie van de resultaten, wenselijk. Bij dergelijke enquêtes moeten de verschillende groepen in armoede bevroegd kunnen worden. In 2010 ging in België een aangepaste SILC-bevraging door bij dak- en thuislozen en personen in onwettig verblijf. Dit initiatief – uniek in Europa – dient herhaald te kunnen worden, en ook in Europees verband verder verspreid te worden.

Kwalitatief onderzoek rond armoede is om meerdere redenen even belangrijk dan kwantitatief onderzoek. Het laat toe om reeds bestudeerde onderwerpen verder te begrijpen en te verklaren. Het biedt ook de gelegenheid om nog weinig onderzochte thema's te verkennen. En, wat bijzonder relevant is in het kader van een participatief armoedebeleid, er kan veel ruimte worden gelaten voor het inbrengen van de persoonlijke ervaringen en meningen van de onderzochte groep.

3.2. VOLDOENDE OOG HEBBEN VOOR HET LONGITUDINAAL ASPECT

Het longitudinaal aspect dient zowel in kwalitatief en kwantitatief onderzoek nog meer aandacht te krijgen, willen we meer zicht krijgen op de knelpunten en hefboomen in de levenstrajecten van mensen die met armoede en bestaansonzekerheid worden geconfronteerd.

4. BEVORDEREN VAN DE KWALITEIT VAN ARBEID

Een job betekent vaak een cruciale dam tegen armoede. Maar een job op zich biedt geen waarborg om uit armoede te geraken of te blijven. Het aantal 'arme werkenden' bewijst dit: (het gaat om een groep van ongeveer 220.000 mensen (enquête EU-SILC 2008).

4.1. CREEREN VAN JOBS DIE LEVENSPROJECTEN MOGELIJK MAKEN

Een fundamentele dimensie van de jobkwaliteit is het loon. Verschillende factoren pleiten voor een nieuwe verhoging van het brutoloon in plaats van een indirecte verhoging via het nettoloon: het bruto minimumloon heeft de evolutie van het gemiddeld brutoloon niet gevolgd en de vervangingsuitkeringen binnen de sociale zekerheid, waarvan vele bedragen ontoereikend blijven, worden berekend op basis van bruto (en niet van netto) bedragen.

Een andere erg belangrijke dimensie is de contractduur. Het belang van een stabiel arbeidscontract kan in deze niet genoeg onderstreept worden. Een onzeker contract leidt tot inkomensonzekerheid, wat de kwetsbaarheid ook op andere levensdomeinen, zoals huisvesting en gezondheidszorg, vergroot. Het zijn precies personen met lage tewerkstellingskansen die kortlopende, laag betaalde contracten afwisselen met periodes van werkloosheid.

De arbeidstijd speelt eveneens een belangrijke rol. Een herziening van de statuten van deeltijdse arbeid in de werkloosheidsreglementering dringt zich op. De huidige statuten bieden onvoldoende bescherming tegen inkomensarmoede, garanderen geen behoorlijke pensioenrechten en houden geen rekening met de 'verplichte keuze' van vele kwetsbare werknemers voor deeltijdse arbeid.

4.2. INVOEREN VAN EEN EVENWICHTIGER CONTROLE OP ONVRIJWILLIGE WERKLOOSHEID

Eén van de sleutelementen bij het verdedigen van de kwaliteit van de arbeid is de definitie van de passende dienstbetrekking in de werkloosheidsreglementering. De bestaande criteria vormen een eerste bescherming tegen precare jobs. Een aanpassing van deze criteria aan de huidige maatschappelijke realiteit blijkt nodig te zijn. In het bijzonder geldt dit voor de criteria die handelen over de afstemming tussen gezins- en beroepsleven, over het statuut van de werknemers en over de loopbaankeuze.

Volgens heel wat actoren op het terrein dreigt het federaal activeringsplan de bescherming vanwege de huidige criteria van passende dienstbetrekking te ondergraven, of doet het dit nu al gedeeltelijk. Doordat dit plan zich teveel richt op een doelstelling van 'iedereen snel aan het werk', houdt het te weinig rekening met de sociale situatie van de betrokkenen noch met hun tewerkstellingskansen op een arbeidsmarkt die gekenmerkt wordt door een ontoereikend aanbod aan kwaliteitsvolle banen. Bijgevolg is er een toenemend aantal negatieve beslissingen (definitieve uitsluitingen, tijdelijke sancties, artikel 70, meer frequente toevlucht tot artikel 90 om aan een sanctie te ontsnappen), die in de eerste plaats de armere werklozen treffen. Een deel van deze personen komt bij de OCMW's terecht. De minister van Werk heeft in 2009 een hervorming van het Samenwerkingsakkoord betreffende de begeleiding en opvolging van werklozen, waarvan het activeringsplan deel van uitmaakt, voorgesteld. Die wou onder meer een antwoord bieden op de hier geformuleerde kritiek. Het zou wenselijk zijn om een debat te organiseren met de organisaties op het terrein over dit voorstel van hervorming.

4.3. VERSTERKEN VAN DE WERKLOOSHEIDSUITKERINGEN ALS SPRINGPLANK TOT KWALITEITSVOLLE JOBS

De "making work pay"-filosofie, waarop zowel de Lissabon- als de huidige EU-2020-strategie stoelt, gaat uit van de premisse dat werkloosheidsuitkeringen de toegang tot of de terugkeer naar de arbeidsmarkt belemmeren. Wanneer men rekening houdt met de kwaliteit van de jobs, dan blijkt echter dat voldoende hoge uitkeringen die niet uitdoven in de tijd eerder een bevorderend effect hebben voor de inclusie op de arbeidsmarkt. Ze bieden immers de kans aan werklozen om te investeren in het zoeken naar een kwaliteitsvolle baan te vinden die

past in hun loopbaanplanning. En ze geven hen ook de mogelijkheid om hun competenties op peil te houden (door loopbaanoriëntatie, opleiding... te volgen), met andere woorden het past in een beleid dat levenslang en levensbreed leren centraal stelt.

Een verhoging van de huidige minimale uitkeringsbedragen zou niet enkel tot meer bestaanszekerheid leiden voor armere gezinnen, maar ook beter de kosten dekken van de gezinsleden die een traject volgen naar werk, en dus op macroniveau de duurzame uitstroom naar werk bevorderen. Wanneer men daarentegen uitkeringen in de tijd beperkt, kan men voorspellen dat dit meer armoede, een hoger beroep op de sociale bijstand én een hogere uitstroom naar de definitieve inactiviteit als gevolg zal hebben. De huidige vervangingsratio's van de uitkeringen, en de degressiviteit bij de categorie van samenwonenden, zijn vanuit armoedeoogpunt evengoed problematisch, en verdienen daarom een debat.

5. GARANDEREN VAN EEN EFFECTIEVE SOCIALE BESCHERMING

5.1. BEHOUDEN VAN EEN STERKE SOCIALE ZEKERHEID

De preambule van het Samenwerkingsakkoord betreffende de bestendiging van het armoedebeleid verwijst uitdrukkelijk naar de cruciale rol van de sociale zekerheid in de strijd tegen armoede. Cijfers tonen het onomstotelijk aan: bij het uitblijven van alle sociale transfers - dus ook geen pensioenen - zou het armoederisico stijgen van 15% naar 42% van de bevolking.

De kinderbijslag en de gezondheidszorg zijn twee takken van de sociale zekerheid die gunstig zijn geëvolueerd. Een negatief punt is dan weer de nog altijd te lage bedragen van de meeste minimale sociale bijstands- of zekerheidsuitkeringen, zoals een vergelijking met de armoederisicogrenzen illustreert. Een andere ongunstige ontwikkeling zijn de bijkomende voorwaarden die gekoppeld worden aan de toekenning van het recht op een werkloosheidsuitkering. Het gaat om de bovenvermelde controleprocedure van de zoekinspanningen die nagenoeg geen rekening houdt met de multidimensionaliteit van armoede noch met het tekort aan kwalitatieve jobcreatie. Deze tendens houdt bijgevolg een afzwakking in van het verzekerings- en solidariteitskarakter van de sociale zekerheid.

5.2. VOEREN VAN EEN DEBAT OVER DE HUIDIGE CATEGORISERING VAN DE STATUTEN IN DE SOCIALE BESCHERMING

Het inkomensbedrag gekoppeld aan het statuut "samenwonend" in de sociale beschermingsstelsels vormt een rem op het solidair samenwonen, dat voor maatschappelijk kwetsbare personen zowel vanuit financieel als vanuit sociaal oogpunt nochtans onontbeerlijk is.

6. BESTRIJDEN VAN DE SOCIO-ECONOMISCHE GEZONDHEIDSONGELIJKHEDEN

De levensomstandigheden van mensen in armoede zijn sinds lang geïdentificeerd als eerste bepalende factor voor een slechte gezondheid, eerder dan niet-bestaande of slechte toegang tot de gezondheidszorg. Het verschil in levensverwachting in goede gezondheid –

d.w.z. zonder beperkingen- op de leeftijd van 25 jaar tussen personen met het laagste en het hoogste opleidingsniveau in België is sprekend: ongeveer 18 jaar voor de vrouwen en ongeveer 19 jaar voor de mannen. De ongelijkheden zijn de laatste jaren nog toegenomen. Hoewel er belangrijke inspanningen zijn ondernomen - die best voortgezet mogen worden - om de gezondheidszorg toegankelijker te maken, blijft het noodzakelijk om meer te investeren in een algemeen gezondheidsbeleid dat alle bepalende elementen van gezondheid integreert: huisvesting, onderwijs, arbeid... Het terugdringen van sociale ongelijkheden in gezondheid noodzaakt een politiek engagement van de overheid, zoals ook aanbevolen in het recent TAHIB onderzoek (Tackling Health Inequalities) van het Federale Wetenschapsbeleid (gepubliceerd in 2010).

7. VERBETEREN VAN DE TOEGANG TOT DE HUURMARKT

Huisvesting is een bevoegdheid die in hoofdzaak gewestelijk is. De huurwet beïnvloedt niettemin de effectieve toegang tot huisvesting van heel wat personen met een laag inkomen. Door het ontoereikend aantal sociale woningen dienen zij zich te wenden tot de privé-huurmarkt. Sinds jaren stellen we echter een veralgemeend probleem van toegang tot een betaalbare woning vast. Een probleem dat in eerste instantie mensen in armoede ervaren, voor wie woonruimte vinden veel weg heeft van een lijdensweg.

7.1. INSTRUMENTEN INVOEREN OM DE PRIVATIE HUURPRIJZEN TE REGULEREN

Er zijn reeds verschillende initiatieven genomen om de toegang tot een fatsoenlijke woning op de privé-markt te bevorderen, bijvoorbeeld de affichering van de huurprijzen. De impact van deze initiatieven dienen echter, met de actoren op het terrein, geëvalueerd te worden. Maar daarnaast kunnen ook andere pistes naar voren geschoven worden, de objectivering van de huur in functie van de kenmerken van de bewoners en een systeem van huursubsidie, gekoppeld aan een prijsomkadering.

7.2. INVOEREN VAN EEN CENTRAAL HUURWAARBORGFONDS

De huidige huurwaarborgregeling vormt nog altijd een drempel voor heel wat mensen met een laag inkomen die een woning wensen te huren. Een centraal fonds blijft voor heel wat actoren het beste systeem om de huurwaarborg te regelen. Het laat toe om huurders te helpen hun waarborg samen te stellen en om verhuurders te verhinderen een onderscheid te maken tussen kandidaat-huurders op het vlak van de herkomst van de waarborg. In afwachting van de realisatie van het centraal huurwaarborgfonds, kan een bijsturing van de huidige regeling op korte termijn de situatie op het terrein verbeteren.

8. GARANDEREN VAN EEN EFFECTIEVE TOEGANG TOT ENERGIE

De liberalisering van de gas- en elektriciteitsmarkten heeft een belangrijke sociale impact, in het bijzonder voor mensen met een laag inkomen. Een voortdurende evaluatie van de sociale gevolgen van de liberalisering is wenselijk op federaal en regionaal niveau.

8.1. GARANDEREN VAN EEN FINANCIËEL TOEGANKELIJKE ENERGIE

De prijspolitiek betreffende energie houdt niet voldoende rekening met de levensomstandigheden van mensen in armoede. Dit kan gebeuren door een plafonnering van de energieprijzen en een beleid van progressieve en solidaire tarifiering (met verschillende verbruiksklassen), gecombineerd met een doorgedreven ondersteuningsprogramma voor energiebesparende investeringen bij lage inkomensgroepen.

Het systeem van sociale maximumprijzen kan worden geoptimaliseerd door ze trimestrieel vast te leggen, in combinatie met de beperking van de tariefwijzigingen van de leveranciers tot maximum 1 maal per trimester, opdat de sociale maximumprijzen effectief de laagste prijzen van de markt blijven.

Daarnaast kan de introductie van een inkomensdimensie ervoor zorgen dat gezinnen met een laag inkomen die niet beschikken over een bepaald statuut, toch in aanmerking komen voor de sociale maximumprijzen (de OMNIO-regeling kan hier een interessante basis vormen). Het is bovendien wenselijk dat het statuut van 'residentieel beschermde klant', dat op federaal niveau wordt bepaald, wordt uitgebreid naar minstens die groepen die - naargelang de gewestelijke regelgeving - een bijkomende bescherming genieten.

Heel wat huishoudens, waaronder de meest kwetsbare, maken gebruik van andere energiebronnen dan gas en elektriciteit. Bij de uitwerking van sociale maatregelen moeten deze huishoudens ook steeds voor ogen gehouden worden.

8.2. INFORMEREN EN BESCHERMEN VAN DE CONSUMENT

De bepalingen uit het akkoord '*De consument in de vrijgemaakte electriciteits- en gasmarkt*' en de '*Gedragscode voor verkoop buiten de onderneming en verkoop op afstand*' blijken op het terrein regelmatig niet te worden nageleefd. Deze bepalingen zouden meer worden gerespecteerd indien ze verplicht zouden zijn en opgenomen in een wet. De consumenten en de hulpverleners beschikken bovendien over te weinig informatie betreffende het bestaan en de inhoud van deze beschermingsbepalingen.

De federale overheid dient de consumenten voldoende te informeren over de maatregelen die ze neemt. Bij de uitwerking en uitvoering van informatiecampagnes moet er bijzondere aandacht zijn voor specifieke doelgroepen: eenvoudig taalgebruik, gepaste informatiekanalen.

8.3. STIMULEREN VAN RATIONEEL ENERGIEGEBRUIK

De financiële ondersteuning in functie van een betere energieprestatie van de woning bereikt lage inkomensgroepen niet of nauwelijks. Enkele voorstellen om hieraan te verhelpen zijn: een voorfinancieringssysteem van de energiebesparende maatregelen; onmiddellijke verrekening van de belastingsaftrek of de forfaitaire compensatie (zodat het overeenstemmend bedrag niet moet voorgefinancierd worden); de afbetaling van het resterende bedrag via een haalbaar afbetalingsplan dat rekening houdt met de reële besparingen en het beschikbaar inkomen. Daarnaast zouden er ook specifieke ondersteuningsmaatregelen voor huurders moeten worden uitgewerkt.

9. FISCALITEIT GEBRUIKEN ALS INSTRUMENT VOOR SOCIALE COHESIE

Fiscaliteit is essentieel op twee vlakken: zij zorgt al of niet voor het behoud en de ontwikkeling van - voor iedereen toegankelijke - openbare diensten en zij heeft een rechtstreekse invloed op de toename of afname van ongelijkheden.

9.1. BEVORDEREN VAN DE HORIZONTALE RECHTVAARDIGHEID, DIT WIL ZEGGEN EEN EVENWICHTIGE BELASTING VAN DE INKOMSTEN, ONGEACHT HUN OORSPRONG

Dat gebeurt met name door een toegenomen transparantie en harmonisering van de belastingvoeten op roerende inkomsten, net als door een herziening van de kadastrale inkomens. Niets rechtvaardigt immers dat inkomsten uit arbeid meer belast worden dan roerende of onroerende inkomsten, zoals vandaag de dag het geval is. Om het evenwicht te herstellen - wat noodzakelijk is - mag evenwel niet geopteerd worden voor neerwaartse correctie. Anders bestaat het risico dat de dienstverlening aan de bevolking afbrokkelt.

9.2. AANPASSEN VAN DE FISCALE MAATREGELEN DIE BESTEMD ZIJN VOOR HEEL DE BEVOLKING AAN DE FINANCIËLE SITUATIE VAN KWETSBARE GEZINNEN

Fiscale verminderingen of vrijstellingen, die niet in het voordeel spelen van gezinnen die niet of laag belast worden, dienen gecompenseerd door andere maatregelen, zoals het belastingkrediet.

9.3. VOORRANG VERLENEN AAN DE RECHTSTREEKSE FISCALITEIT BOVEN DE ONRECHTSTREEKSE FISCALITEIT (BTW, ACCIJNZEN, ...)

De onrechtstreekse fiscaliteit (BTW, accijnzen, ..) treft alle consumenten evenveel, ongeacht hun inkomen.

10. GARANDEREN VAN HET BEHOUD VAN DE RECHTEN DIE VERBONDEN ZIJN MET HET INGESCHREVEN ZIJN IN HET BEVOLKINGS- OF VREEMDELINGENREGISTER

Iemand die geen onderkomen of huisvesting heeft, beschikt evenmin over een domicilie, een belangrijke voorwaarde voor heel wat rechten. De wet die voorziet in de mogelijkheid van een referentieadres voor daklozen is dus een reële stap voorwaarts omdat dit adres gelijk staat aan een inschrijving in het bevolkingsregister. Hoewel die wet al ongeveer 15 jaar van kracht is, wordt ze nog steeds niet afdoende toegepast. Er dienen zinvolle initiatieven genomen worden om hieraan tegemoet te komen: de OCMW's en de gemeenten duidelijk inlichten over de verplichtingen van de overheid inzake schrapping uit het bevolkingsregister en het belang ervan; het referentieadres bij een particulier aanmoedigen; de mogelijkheid voorzien dat een dakloze zich inschrijft op een referentieadres van een vereniging; ... Het is ook nodig de wet met betrekking tot de domiciliëring van mensen die permanent op campings wonen toe te passen. Hier wordt te vaak en in tegenstelling tot wat de wet voorziet slechts één referentieadres toegekend. De minister van Binnenlandse Zaken automatisch informeren in het geval van een weigering van domiciliëring, stelt hem in staat ambtshalve op te treden.

11. VERHELPEN VAN HET 'NIET BEROEP DOEN' OP JUSTITIE

Het rechtssysteem is het ultieme middel om de rechten van de burger te doen gelden, maar minder begunstigde mensen maken er te weinig gebruik van. Het niet beroep doen op justitie blijft een realiteit ondanks de ontwikkeling van de juridische bijstand.

De wet van 21 april 2007 heeft de verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van de advocaat ingevoerd. Verschillende actoren stellen vast dat deze verhaalbaarheid een bijkomend obstakel is voor de toegang tot justitie voor mensen in armoede. Na vier jaar is een evaluatie van de impact van de wet op mensen met een laag inkomen noodzakelijk. Nu reeds kunnen volgende aanpassingen voorgesteld worden: de begunstigden van de juridische tweedelijnsbijstand uitsluiten van het toepassingsgebied van de wet; in de wet inschrijven dat de rechter kan afwijken van het bij Koninklijk besluit vastgestelde minimum;...

12. VEREENVOUDIGEN VAN DE ADMINISTRATIEVE STAPPEN EN MAXIMAAL AUTOMATISEREN VAN DE OPENING VAN RECHTEN

Om de personen die de voorwaarden vervullen voor een recht er daadwerkelijk van te laten genieten, dient men zoveel mogelijk de nodige administratieve stappen om het te verkrijgen, te vergemakkelijken. De automatisering van de opening van rechten is de meest voltooide vorm van vereenvoudiging. Men dient er evenwel over te waken dat dit niet leidt tot nieuwe vormen van uitsluitingen of ongelijke behandeling. Voor mensen in armoede is de kwestie van de vereenvoudiging van de toegang tot rechten erg belangrijk omdat zij meer aangewezen zijn op specifieke rechten die onderworpen zijn aan inkomensvoorwaarden, wat zwaardere controleprocedures met zich meebrengt.

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Centrum voor gelijkheid van kansen
en voor racisme bestrijding

Adres

Koningsstraat 138
1000 Brussel

Telefoonnummer Steunpunt

+32 (0)2 212 31 67

Algemeen nummer

+32 (0)2 212 30 00

Fax

+32 (0)2 212 30 30

E-mail

armoedebestrijding@cntr.be

Website

www.armoedebestrijding.be